

Column Frits Oevering: Het nieuwe normaal

Bevolgingskrimp is in ons land onontkoombaar. De Nederlandse bevolking als geheel zal nog tot ongeveer 2040 blijven groeien. Maar nu al krimpen gebieden in Groningen, Limburg en Zeeland. Na eeuwen van bevolkingsgroei zal het 'nieuwe normaal' steeds vaker een krimp van de bevolking betekenen. Dit betekent een andere manier van denken. In plaats van alleen maar te rekenen op groei van volume en prijzen kan dit de komende jaren wel eens flink omslaan. Zeker aan de randen van Nederland. Wat is er aan te doen en wat zijn de gevolgen?

De krimp van onze bevolking zit er al decennia lang aan te komen. Oorzaak hiervoor is de sterke daling van het geboortecijfer in de jaren zeventig. De babyboom werd daardoor opgevolgd door kleinere aantallen geboortes. De ingezette vergrijzing is een voorbode van krimp. In principe zijn er twee opties om de krimp van de bevolking tegen te gaan: meer nieuwe Nederlanders op de wereld zetten of immigratie. Hoewel immigratie goed is voor helft van de bevolkingsgroei, kan het vergrijzing en krimp niet stoppen. Zij kan deze hooguit uitstellen. Een andere optie voor vermindering van het probleem, meer kinderen krijgen, is gezien sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen niet echt te verwachten. En al helemaal niet iets waar de overheid in Nederland zich actief mee moet bemoeien.

Dus krimp komt er. Maar wat is dan het probleem van demografische krimp? De bevolkingsomvang neemt af in regio's die in economisch opzicht minder dynamisch zijn dan gemiddeld. De werkgelegenheidsontwikkeling in deze veelal perifere regio's blijft (ver) achter bij het landelijk gemiddelde en daarom trekken jongvolwassenen er weg. De krimp tast het draagvlak voor voorzieningen als scholen en winkels aan, waardoor deze uiteindelijk verdwijnen. Op de woningmarkt leidt het tot een overschot aan woningen, waardoor de woningwaarde achterblijft. Uiteindelijk kan bevolgingskrimp ook leiden tot een te weinig werk in de regio. Nu al oriënteert de beroepsbevolking in krimpregio's zich voor werk op andere regio's.

Kortom, een beeld dat sociaal-maatschappelijk maar ook economisch niet aantrekkelijk is. In krimpregio's zullen mensen het gevoel krijgen verlaten en berooid achter te blijven. Met bijvoorbeeld als angstbeeld het Franse platteland. Uitgestorven dorpen met leegstaande huizen en hier en daar nog een mompelende grijsaard.

Maar wat dan te doen, als je constateert de weg naar krimp onomkeerbaar is en de gevolgen vervelend zijn. Allereerst: Acceptatie van het verschijnsel. Dus wennen aan het nieuwe normaal en er niet van uit gaan dat het wel meevalt. Dat is een eerste stap om de bedreiging voor de leefbaarheid te pareren. Krimp heeft nu eenmaal grote sociaal-maatschappelijke gevolgen en is niet tot nauwelijks stuurbaar. Een (nieuw) economisch elan in krimpregio's kan niet worden afgedwongen en daarom is (arbeids-) migratie onontbeerlijk om in het bestaan te voorzien.

Na het accepteren gaat het om anders handelen. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat waar aanbieders van voorzieningen het laten afweten, inwoners zelf het heft in handen moeten nemen. Daling van de woningwaarde kan alleen worden gepareerd met aflossing, in krimpregio's en elders. Overheden kunnen beleid voeren gericht om de effecten op de krimp

tegen te gaan door te investeren in sociale cohesie. En in ieder geval zich niet meer rijk te rekenen met groei.

Maar wordt het nieuwe normaal vervelend? Dat hoeft niet. Zolang je er maar niet vanuit gaat dat het oude normaal vanzelf terugkomt.

Meer over de gevolgen van demografische krimp is te lezen in de publicatie *Demografische krimp, de nieuwe realiteit in perspectief* van Kennis en Economisch Onderzoek (KEO) die te vinden is op www.rabobank.com/kennisbank.

november 2010